

בס"ד יג' תשרי ה'תשע"ו
הדלקת נרות - 18:15
צאת השבת - 19:04
רבנו תם - 19:47
שעון קיץ - לפי הלוח המדויק של "אור החיים"

שנה שש עשרה - עלון מס' 785
@ לא אומרים **תחנון** כל חודש תשרי.
@ לא אומרים בשבת "**צדקתך**".
@ ביום ראשון **ערב חג הסוכות**, הדלקת נרות 18:12.
@ סוף זמן ברכת הלבנה ביום ראשון כל הלילה.

אברהם יגל

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל
לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל.

מפטירין: "וידבר דוד"
(שמואל ב' כב')

פרשת האזינו

קוראין בסוכות: "שור או כשב"
מפטירין: "הנה יום".

מלניני הפרשה:
➔ משה מעמיד את השמים והארץ עדים לפני העם.
➔ שירת האזינו.
➔ משה עולה להר נבו לראות את הארץ.
"האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פ"
"ואדברה" = 218 בגימטריא = ירח. משה רבנו = 613
בגימטריא **תרי"ג**. משה רבנו מבקש מהשמים והארץ להיות עדים לדבריו שמדבר אל בני ישראל.
השמים והארץ עומדים לעד, כמו הירח (הנלמד מהמילה "ואדברה") שעומד לעד.
במילה **"שמים"** הכוונה **לאנשים חשובים וגדולים**, ואילו **"הארץ"** הכוונה **לפשוטי העם**.
"האזינו השמים"
א"ר יהושע דסיכנין: מכאן אתה למד שיש לשמים פה ולב ואוזן. פה מניין? דכתיב (תהלים יט) **"השמים מספרים כבוד אל"**. ולב מניין? דכתיב (דברים ה) **"וההר בוער באש עד לב השמים"**. ואוזן מניין? דכתיב **"האזינו"**.
"כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב..."
דשא = 305 בגימטריא = שש. מאכל השש (כבש) דשא, שם כולל של הצמחים.
עשב = 372 בגימטריא = כבשים.
עשב - ראשי תיבות: **עשבים שוטים בשדה**.
ועוד פירוש: **עשב** - ראשי תיבות: **עוונות שנמחקים בכיפור**, לאחר תשובה שלימה.
"הם קנאני בלא אל... ואני אקניאם בלא עם"
ידוע הדבר, ראשי התיבות של שתי הדברות הראשונות: **"אנכי ה'", לא יהיה' הם א-ל ובהיפוך אותיות - לא**. וזאת הכוונה בפסוק: **"הם קנאוני בלא אל, שהפכו אל ל-לא"**.
"יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי"
כשם שאין רואים את הטובה שמביא הגשם על הדשאים והאילנות תכף ומיד, אלא רק לאחר זמן, כך גם דברי תורה, רישומם ניכר בלב השומעים והשפעתם מורגשת רק לאחר זמן.
"יצב גבולת עמים למספר בני ישראל" (ל"ב ח')
כל המאורעות המתרחשים אצל אומות העולם, המלחמות והסכסוכים שביניהן והשינויים החלים בגבולותיהן - **בעיניי של ישראל הם מתרחשים**. בכל מאורע עולמי יש משהו הנוגע לישראל. ה' יתברך מסובב את גלגל ההיסטוריה העולמית בהתאם לתכניתו ביחס להווה ולעתיד של עם ישראל. (ספרים)

מלניני הפרשה:
➔ משה מעמיד את השמים והארץ עדים לפני העם.
➔ שירת האזינו.
➔ משה עולה להר נבו לראות את הארץ.
"האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פ"
"ואדברה" = 218 בגימטריא = ירח. משה רבנו = 613
בגימטריא **תרי"ג**. משה רבנו מבקש מהשמים והארץ להיות עדים לדבריו שמדבר אל בני ישראל.
השמים והארץ עומדים לעד, כמו הירח (הנלמד מהמילה "ואדברה") שעומד לעד.
במילה **"שמים"** הכוונה **לאנשים חשובים וגדולים**, ואילו **"הארץ"** הכוונה **לפשוטי העם**.
"האזינו השמים"
א"ר יהושע דסיכנין: מכאן אתה למד שיש לשמים פה ולב ואוזן. פה מניין? דכתיב (תהלים יט) **"השמים מספרים כבוד אל"**. ולב מניין? דכתיב (דברים ה) **"וההר בוער באש עד לב השמים"**. ואוזן מניין? דכתיב **"האזינו"**.
"כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב..."
דשא = 305 בגימטריא = שש. מאכל השש (כבש) דשא, שם כולל של הצמחים.
עשב = 372 בגימטריא = כבשים.
עשב - ראשי תיבות: **עשבים שוטים בשדה**.
ועוד פירוש: **עשב** - ראשי תיבות: **עוונות שנמחקים בכיפור**, לאחר תשובה שלימה.
"הם קנאני בלא אל... ואני אקניאם בלא עם"
ידוע הדבר, ראשי התיבות של שתי הדברות הראשונות: **"אנכי ה'", לא יהיה' הם א-ל ובהיפוך אותיות - לא**. וזאת הכוונה בפסוק: **"הם קנאוני בלא אל, שהפכו אל ל-לא"**.
"יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי"
כשם שאין רואים את הטובה שמביא הגשם על הדשאים והאילנות תכף ומיד, אלא רק לאחר זמן, כך גם דברי תורה, רישומם ניכר בלב השומעים והשפעתם מורגשת רק לאחר זמן.
"יצב גבולת עמים למספר בני ישראל" (ל"ב ח')
כל המאורעות המתרחשים אצל אומות העולם, המלחמות והסכסוכים שביניהן והשינויים החלים בגבולותיהן - **בעיניי של ישראל הם מתרחשים**. בכל מאורע עולמי יש משהו הנוגע לישראל. ה' יתברך מסובב את גלגל ההיסטוריה העולמית בהתאם לתכניתו ביחס להווה ולעתיד של עם ישראל. (ספרים)

פינת הניבים והפתגמים
איש תחת גפנו ותחת תאנתו = ישיבה זו היא סמל לשלום, למנוחה ולבטחון מפני האויב.
דוגמה: אנו, אזרחי מדינת ישראל, מצפים ליום שבו ישב כל איש תחת גפנו ותחת תאנתו.
מקור: איש תחת גפנו ותחת תאנתו [מלכים א' ה': מיכה ד ד].
(ניבונכון)

הסיו מכוול מדרך עמי!
אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה.
העלון טעון גניזה במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן.

"אל תקרי הליכות אלא הלכות"

הלכות סוכות

א. מצות עשה מן התורה לאכול כזית פת בסוכה בלילה הראשון של חג הסוכות. וצריך לכוון קודם אכילתו, שמקיים בזה מצות עשה מן התורה לישב בסוכה, זכר ליציאת מצרים. וטוב שיכוון גם כשיושב בסוכה זכר לענני הכבוד שהקיף הקדוש ברוך הוא את ישראל בצאתם ממצרים, לבל יכס שרב ושמש.

ב. שיעור כזית פת, שאוכל בסוכה בלילה הראשון של חג הסוכות, הוא שלושים גרם בנפח. וטוב להחמיר לאכול שלושים גרם במשקל, כדי לצאת ידי ספק.

ג. כיצד מצות ישיבה בסוכה בשבעת ימי חג הסוכות? אוכל ושותה וישן ומטייל ודר בסוכה כל שבעת הימים, בין ביום ובין בלילה, כדרך שדר בביתו בשאר ימות שנה. וכל שבעת ימי החג עושה אדם ביתו עראי וסוכתו קבע. כיצד? כלים נאים ומצעים נאים - בסוכה. כלי שתייה ומנורה בסוכה. וקורא ולומד ועוסק בתורה בסוכה. ומכל מקום אם נוח לו יותר ללמוד בחדר הספרים שבביתו, כגון שהוא משתמש ומעין בכמה ספרים בשעת לימודו, רשאי ללמוד בביתו.

ד. לא יטווף כלים, וכן לא יעשה שאר תשמיש בזוי כשהוא בסוכה. ובזדאני שצריך כל אדם להיזהר שלא לשוחח שיחה בטלה, ושלא לבוא לידי שחוק וקלות ראש ולשון הרע ורכילות כשהוא בסוכה. ודברים אלו אסורים בכל ימות השנה, ועל אחת כמה וכמה כשהוא בסוכה.

ה. כשמברך "לישב בסוכה" כשאוכל סעודתו בסוכה, נכון יותר שיברך ברכת "לישב בסוכה" תחילה, ואחר כך יברך ברכת "המוציא". ויש נוהגים לברך קודם ברכת "המוציא", ואחר כך ברכת "לישב בסוכה". ובכל מקום יעשו כמנהגם. ואם שכח לברך "לישב בסוכה" בתחילת הסעודה, רשאי לברך כל זמן שלא סיים סעודתו. ואפילו סיים לאכול פת, כל שעדיין אוכל או שותה, רשאי לברך "לישב בסוכה".

ו. ראוי ונכון לכל אדם להקדיש זמנו בימי חול המועד לתלמוד תורה, וכמו שאמרו חז"ל בתלמוד ירושלמי: "לא אסרו מלאכה בחול המועד אלא כדי שיהיו אוכלים ושותים ועוסקים בתורה".

ז. מצוה לכבד את ימי חול המועד באכילת בשר ושתית יין, ולשמח הנשים בבגדים צבעונים ובתכשיטים. וטוב להחמיר לאכול פת בסעודות הלילה והיום בחול המועד.

ח. בשבת חול המועד, וכן ביום טוב ראשון של סוכות שחל בשבת, שאין בהם נטילת לולב, אין אומרים "הושענות" כלל.

ט. קודם שיברך על הלולב, יטלנו ביד ימינו כשהוא אגוד עם ההדסים והערבות. ונטל הלולב בימינו, מפני שיש בו שלש מצוות, הלולב ההדסים והערבה. אבל את האתרוג לא יטול בידו עד אחר שיברך, כדי שיברך על המצוה קודם עשייתה, ואם יטול גם האתרוג בידו עם שאר המינים, אין זה קודם עשייתה.

נסוך המים

נסוך המים על המזבח בחג הסוכות הוא בעצם פיוס למים התחתונים, שבשעת הבריאה נפרדו מהמים העליונים, כמו שכתוב בבריאת העולם: "ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים מעל לרקיע". חז"ל אומרים שמים תחתונים אלו נקראים "מים בוכים", על שבכו בעת הבריאה בגלל שנפרדו מהמים העליונים ונתרחקו מן הבורא יתברך. לכן פייס אותם הקב"ה, ואמר להם (למים התחתונים): הואיל ולכבודי אתם מצטערים - יקחו מכם בניי מים לנסוך על גבי המזבח בסוכות, וגם יקחו מכם מלח לקרבנות על גבי המזבח.

"שמחת בית השואבה"

אחד מהדברים המופלאים בחג הסוכות הוא "שמחת בית השואבה" - השמחה של שאיבת המים, כדי לנסוך (=ליצוק) אותם על המזבח בחג הסוכות. חז"ל מספרים לנו על השמחה שהביעו ראשי וגדולי ישראל בשמחת בית השואבה: לא רק שמחה שבלב, כדרך הצדיקים, אלא ממש שמחה בפועל, היוצאת מגדר הרגיל, בריקודים של מצוה וזריקת אבוקות של אש, עד שהעידו: "מי שלא ראה שמחת בית השואבה - לא ראה שמחה מימיו".

"מכל מלמד" השכלת...

כח הדיבור - פרשת האזינו

"האזינו השמים ואדברה" אותיות הוא דבר "ותשמע הארץ אמרי פי". הפשט בפסוק: אלה העדים לעולם קיימים. ישנו רמז עמוק לזה המדבר לשון הרע ורכילות. האזינו בלשון שמיעה, דהיינו היכן שיימצא בעולם מאזינים ורושמים כל מילה אם בלשון הרע ורכילות ואם בתורה הקדושה ובתפילה. "ותשמע הארץ אמרי פי" דהיינו היכן שיימצא האדם וידבר לשון הרע, כשמסתכל ימינה ושמאלה לראות שאין מי שמאזין, טעות בידו, וככל שירים את קולו, כמות האנשים השומעים תגדל, כך גם גודל האדמה השומעת. והארץ שומעת כל דיבור מעל פני האדמה אפילו שיחת עצים ודקלים. "ותשמע הארץ" = ס"ת עץ. הפרשה רומזת לכל באי עולם את הפסוק האזינו השמים ותשמע הארץ. חי, צומח ודומם. כל אחד הוא בטון אחר בצליל אחר רק תלוי איך משתמשים בו. "יערף" רומז לחרב שכל מילה חודרת כחרב. "כמסר" בזמן כעס לא לשפוך קיתונות של רוחות על השני אלא חלקי אותיות. יחלק את מה שמוציא מפיו לחלקים קטנים ויקח נשימה בין לבין כמו תזל כטל אמרתי, דהיינו מה שאומר יהיה כטל המזין, נעים, חלק ועדין. גם אם נפגעים זה רק מרטיב "כשעירם עלי דשא וכרביבים עלי עשב" רמז לשני הניצים שיהיו ענווים כמו הדשא והעשב שכולם דורכים עליהם. ואם לא כן כשעירם אותיות כמרעיש. "וכרביבים" אותיות ינו ברבים דהיינו אש המחלוקת... "כנשר יעיר קנו ועל גוזליו ירחף ישאחו על אברתו" אומר רש"י: כנשר הזה רחמני ואינו נכנס לקנו פתאום עד שהוא מקשקש ומטרף בכנפיו. נלמד מהנשר איך להתנהג לזולת, שרוצה להעיר או להוכיח לאדם או למשפחתו ירחף אותיות ירחף. יפרש אותיות ישרף אם לא יודע להוכיח צריך זהירות רבה ילמד מהנשר מקשקש ומטרף בכנפיו דהיינו משאיר את הכעס בחוץ... אמרנו בראש השנה מפוצץ סלעים = סוריה, לבנון, עירק, ירדן, מצרים. הכמעט הזה ה' יתברך משאירו כדי לחנך אותנו. הם יקניאוני בלא אל דהיינו כל דבר שקורה כל נס שעושה איתנו בורא עולם ישנם שאומרים זה המזל זה המקרה, חלילה לחשוב כך. לכן בא ההמשך "ואני אקניאם בלא עם" שכל העולם יהיה לטובתם. ומי הם? שאנחנו מפרנסים אותם. עבודה, אוכל, דלק וחשמל. ומה מקבלים בתמורה. מצי רעב ולחמי ירשף = ר"ת מרור מאכילים אותנו. פיגועים, טילים וטרור. "פגוי נבל אכעיסם" = ר"ת אבן. אלה מיועדנו ולחמי ירשף = רש"ת פלשתינית. "לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם" = ר"ת יציל דמעות אם לא יבין מה אחריתו של האדם. "לו חכמו ישכילו" = ר"ת לחי עם דמעות של אושר. לכן הפרשה סמוכה לחג הסוכות כי שם השמירה מובטחת מהפסוק כי יצפני בסכה ביום רעה. לכן נקיים את התורה והמצוות שנוכה שכל חיינו תהיה שמירה עליו ועל כל ישראל אמן. (עבדכם הנאמן א.ש.)

" ואבותינו סיפרו לנו "

סוכה תהיה למסורת ממטר

לא משתלם לעבד בחל המועד

היה זה בחל המועד סכות תשל"א. עבר הגאון רבי מצליח מזוז צ"ל ברחובות העיר תוניס וראה יהודי עובד בחנותו, במלאכת הצורפות. אמר לו: "שמא שכחת שאסור לעבד בחל המועד?" אמר: "יודע אני, אבל עבודה דחופה לי לעשותה". אמר לו הרב: "אין זה דבר האבד, ואסור לעשותו במועד". לא צינת האיש, והמשיך במלאכתו.

כעבר שלשה שבועות, ביום ששי, הגיעה אל בית הרב נערה בוכיה: אבי הצורף נעצר בעלילה שקנה תכשיטים גנובים. מיד קם הרב והלך לתחנת המשטרה, בקש שישחררו את העצור לשבת, וחתם ערבות אישית לשובו לכלא ביום ראשון. בדרך ספר העצור כי מחמת העניינים הודה בנכונות העלילה, למרות שהאמת היא שלא סחר בתכשיטים גנובים. אדרכא, ממנו נגנבו תכשיטים יקרים.

אמר לו הרב: "אספר לך ספור. מעשה באחד שהחמיצו לו ארבע מאות חביות יין. ערך חשבון נפש, והבין שקפח מעט את האריס שעבד בכרמו, ועל כן ארע לו הפסד זה. פצה את האריס - ופתאום התניקר מחיר החמץ ונמכר במחיר היין וכסה את הפסדו... כדאי גם לך לערוך חשבון נפש: עבדת בחל המועד כדי להרוויח עוד מעט ממון - ולבסוף, ראה מה הרוחת... אמר: "סעית, רבי, לא אוסיף עוד לחלל את קדשת המועד". ביום ראשון שב האיש לכלא. אמר לו החוקר: כשנאיתי שהרב מזוז ערב לשרת ומשתדל למען, הבנתי שאתה אדם ישר. פתחת בחקירה נמרצת וגיליתי שהפועל הערבי שלך, הוא שרכש את הסחורה הגנובה, ולא עוד, אלא שהודה בגנבות שגנב אצלך והחזיר! (מעין המועד)

בזכות האתרוגים

מעשה באדם שהיה נותן צדקות לרב. פעם, ביום הושענא רבה, נתנה לו אשתו עשר מטבעות שיקנה משהו מהשוק לבני הבית.

כאשר יצא, פגשו אותו גבאי צדקה ואמרו לו: עסקים אנו עתה במצוה חשובה להשיא בלה יתומה. נתן להם את כל עשר המטבעות שהיו לו, והתבדש לחזר לביתו בידיים ריקות.

הלך לבית הנקסט וראה שם את האתרוגים של הילדים הקטנים שמשחקים בהם, לקח מהם ומלא את שקו באתרוגים. הלך אנה ואנה עד אשר נשאוהו רגליו למדינה אחרת. כיון שהגיע שם, פתאום קבל המלך של אותה מדינה כאבי מעים חזקים, ובאו אליו בחלום ואמרו לו, שלא יתרפא אלא אם יאכל מהאתרוגים של היהודים שמתפללים עמם בחג הסכות ביום הושענא רבה...

חפשו שליחי המלך מהאתרוגים הללו - ולא מצאו. לפתע מצאו את האיש הזה יושב על השק שלו, שאלוהו: מה יש לך בשק? אמר להם: איש מסכן אני, ואין לי כלום למכור. חפשו בשקו ומצאו מהאתרוגים הללו. אמרו לו: מאין אלה? אמר להם: מהאתרוגים שהיהודים מתפללים עמם בחג הסכות. לקחו את השק והביאוהו לפני המלך. אכל המלך והתרפא. ופנו את השק מכל האתרוגים ומלאוהו דינרי זהב, וחזר לביתו בכבוד גדול.

(ויקרא רבה לו ב)

עברנו את ראש השנה, הפנמנו את המסרים החשובים של יום כיפור ועשרת ימי תשובה והגענו לחג הסוכות. חג הסוכות נראה לנו כ"אוסף מוזר" של מנהגים. בניית הסוכה, ארבעת המינים ובסוף החג שמחת תורה. הסוכה מסמלת את ההגנה שמעניק לנו הקב"ה.

דבר זה מתבטא במעשה שלפנינו:

כפרי הגיע לראשונה בחייו לעיר הגדולה. הלך מוקדם ברחובותיה, והבחין שאנשי העיר נושאים בידיהם מוטות משונים, מלופפים בד. בדרכו, הבחין בחנות המציגה לראווה מוטות רבים כאלו, בשלל צבעים. פנה הכפרי אל בעל החנות ושאל: "סלח לי, אדוני. מוטות אלו, מה טיבם?" משנוכח הלה שלפניו כפרי תמים, הסביר לו באורך רוח: "מוט זה מכונה בפי הבריות בשם מטריה, מטרתו להגן בפני הגשם". השתאה הכפרי להמצאה מחוכמת זו: "האמנם, כל מי שירכוש מוט זה מחוסן מפני הגשם?" צחק המוכר: "לא ולא, האנשים נושאים את המטריות בידם למקרה שירד מטר! אין די לרוכשה, יש לשאתה עמך לכל אשר תלך". זוהרה של ההמצאה הועם מעט, אבל היא עדיין קסמה לכפרי. קנה מטריה צבעונית בכסף מלא, כדי להתפאר בה בפני חבריו בכפר. שב הכפרי לכפרו, והאיכרים סבבוהו לשמוע על פלאי העיר הגדולה.

"לא תאמינו להמצאה החדשה", אמר, "הרואים אתם מוט זה? בני העיר מכנים אותו מטריה! היהודים אתם מדוע? משום שהוא מגן ממטר!"

"מגן? הכיזד?", שאלוהו בני הכפר שעמדו סביבו.

הכפרי נחפז להסביר: "יש לשאתו, ואז יגן ממטר!"

"אכן, פלאי פלאים!", אמרו, "הבה נראה. הנה התחילו לרדת גשמים - צא החוצה, וניווכח!"

לבש הכפרי ארשת חשיבות, תלה את המטריה על זרועו כמנהג אנשי העיר ביום מעונן, ויצא החוצה. כעבור רגע שב על עקבותיו חפוי ראש, רטוב עד לשד עצמותיו... לעגו לו חבריו, והוא חרק את שיניו. עליו לשוב העירה, ולתבוע לדין את המוכר הרמאי שעשאו ללעג ולקלס.

התפרץ לחנות ונופף במוט שהכזיב: "רמאי, הפלתני בפח!" שמע המוכר ותמה: "כלום היה חור במטריה?"

"חור? מנין לי לדעת? תליתי את המוט על זרועי, ונרטבתי עד לשד עצמותי!"

המוכר פרץ בצחוק רם, ולא יכול היה להרגע: "שוטה שכמוך! הלכת עם מטריה סגורה, ונרטבת! הן מטריה סגורה אין בה מועיל! יש לפתחה ולחסות תחתיה, ואז לא נרטבים!"

אמר הבורא: בני! אם רצונכם לזכות בהגנתי על חייכם, על בריאותיכם, על רכושכם ועל משפחתכם, חייבים אתם "לפתוח את המטריה" ולחסות תחת צילה כל העת! החיים בצל הקדושה, גם בעת העיסוק בענייני החולין, הם הערובה לחיים טובים ולגמר חתימה טובה! סוכתו של עם ישראל מלמדת את האדם להפקיד את קיומו ואת הגנתו בידי בוראו. אוצרות הטבע ורוח האדם לא נועדו לשלוט, כי אם לשמש אמצעי לעבודת ה'. רק הודות לקיום רצון הבורא ניתן לצפות לקיום אושרם של הפרט ושל הכלל. האידיאל היהודי הוא שרק הדפנות של בניין החיים תהיינה עשויות בידי אדם, ואילו הסכך, הסוכך והמגן עלינו, יבוא מידי ה', שלישועתו ולהגנתו נצפה. תחת חסותו הננו הולכים אחרי ארון ברית ה' אפילו דרך מדבריות, בלי לדאוג לקיומנו, כי ה' הוא המוליכנו בדרך זו.